

POLITIKAI CIKKEKBEN MEGJELENŐ DISZKRIMINATÍV NYELVI ELEMEEK

SZAMOSI BARNA

Miskolci Egyetem, angol nyelv és irodalom – filozófia – alkalmazott nyelvészet
szakos hallgató

barna_szamosi@freemail.hu

Kivonat: Elemzésem a Heti Világgazdaság (HVG), a Magyar Nemzet (MN) és a Népszabadság (NSZ) politikai szócikkeiben megjelenő nyelvi diszkrimináció elemeit vizsgálja. Társadalmunkban a patriarchális berendezkedés a közélet, továbbá a gazdasági és a politikai élet domináns nyelvhasználati stílusának a férfiakra jellemző kommunikációs stratégiákat teszi meg. A tanulmány célja annak az álláspontnak a megerősítése – amint arra már különböző kommunikációs kutatások rámutattak –, hogy a politikában sikeres női karrier kulcsa a férfiak által alkalmazott stratégiák elsajátítása. Mindemellett a dolgozat szeretné felhívni a figyelmet arra a sztereotipikus szemléletmódra, amellyel a sajtó is megbélyegzi, stigmatizálja a női politikusokat. Még mindig dominál az a patriarchális berendezkedésű társadalmakra jellemző gondolkodásmód, hogy a nőkhöz az otthon szférája kötődik, nem pedig a politika világa. Ennek következtében a sajtóban megjelenő, a női politikusokról közvetített kép is meglehetősen szubjektív, ahelyett hogy a politikusnők politikusi tevékenységére és eredményeikre koncentrálnó objektív szempontú jellemzés és elemzés lenne a szócikk tárgya.

Kulcsszavak: nyelvi diszkrimináció, generikus maskulinum, gazdasági hierarchia, politikai egyenlőtlenség

Bevezetés

A jelen tanulmányban a magyar sajtóban megjelenő politikai szócikkekben megfigyelhető, a nemek szempontjából diszkriminatív nyelvhasználati elemeket vizsgálom. Írásomban a nyelvi diszkrimináció fogalmából indulok ki, s a különböző csoportdominancián alapuló társadalmak eltérő női/férfi nyelvhasználati szokásait bemutatva elemzem a nyugati típusú patriarchális társadalmak diszkriminatív nyelvi gyakorlatát.

A munka második részének elemzéseire a nyelvi korpusz alapját elsősorban azok az interneten is elérhető politikai tárgyú cikkek képezték, amelyeknek a fókuszában ismert politikusnők álltak. A vizsgálat kiindulópontjául a következő gondolat szolgált: *A genderrel foglalkozó szakirodalom úgy tekint a sajtóra és a média különféle típusaira, mint a gender társadalmi szintű megkonstruálódásáért felelős intézményi kommunikáció „színpadára”* (Kegyessné Szekeres 2006: 61). A különböző kultúra- és nyelvtudományi elemzések jelentős szerepük van abban, hogy elértük: napjainkban a média által közvetített társadalmi ideológia megkérdőjelezhető. Ennek egyik lehetséges módja és eszköze a nyelvi diszkrimináció fajtáinak a sajtószövegben való feltérképezése.

1. A nyelvi diszkrimináció

A nyelvnek az emberi kultúrában betöltött szerepei gyakorta paradox kölcsönhatásban állnak egymással. Példa erre a nyelv identitásjelző szerepe, amely megnyilvánulhat a nyelv csoportelkülönítő és a csoportképző funkciójában. A csoporttagok a nyelvhasználat által is fölismerik egymást, saját nyelvhasználatukat fel-, másokét leértékelik, elítélik.

A kisebb közösségek összekapcsolódása révén társadalmi csoportok alakulnak ki, amelyben egy-egy csoport ellenőrzi a többit. A csoportok között nincs egyenlőség, s az a csoport, amelyik a kontrollszerepet betölti, elvárja, hogy a többiek elfogadják az ellenőrző csoport értékeit, például elismerjék nyelvhasználatát. Az elismerés azt jelenti, hogy az elnyomott csoportok, közösségek nyelvhasználatát alacsonyabb presztízsűnek kiáltják ki, vagy egyáltalán nem tekintik legitimnek. *A nyelvi diszkrimináció és az azt támogató gondolkodásmód azonos a fajelmélettel, csak más felületen nyilvánul meg. A rasszizmus, etnicizmus és lingvicizmus közös definíciója: A 'faj', etnicitás/kultúra vagy a nyelv alapján meghatározott csoportok között, a hatalom és az (anyagilag és egyéb) források egyenlőtlen elosztásának legitimálására, megvalósítására és reprodukálására felhasználható ideológiák, struktúrák és gyakorlat* (Sándor 2001).

A nyelvi diszkriminációnak nyílt és rejtett formája van. A rejtett mechanizmusú nyelvi diszkrimináció gyakoribb, az emberek gyakran nem tudják, hogy a mások nyelvhasználatára tett megjegyzéseik, a nyelvhasználaton alapuló ítéleteik sztereotípiákon és előítéleteken alapulnak. A nyelvi diszkrimináció egyik formája, ha egy munkát például a nem sztenderd nyelvváltozatot beszélővel szemben (egyébként azonos feltételek mellett) a sztenderdet beszélő azért kap meg, mert a munkaadó szerint nyelvhasználata alapján hozzáértőbb, kompetensebb. A sztenderd nyelv használata a nem sztenderdtől eltérő társas és társadalmi szerepekhez kötődik. Ilyen esetekben az embereknek az adott szituációban választaniuk kell, hogy sikeresek akarnak-e lenni, és ezzel megtagadják-e a számukra szimbolikusan elsődleges közösségüket, vagy a közösség tagjai akarnak maradni, és ezzel lemondanak a társadalmi sikeresség esélyéről (vö. Sándor 2001). Ez az eset a rejtett diszkrimináció példája. Az etnicizmuson alapuló diszkrimináció általában nyílt formát ölt és bizonyos lexikai elemek használatában nyilvánul meg (sváb, cigány, nigger).

A társadalmi nemek szempontjából elfogadott álláspont, hogy a hétköznapi nyelvhasználatban a nőket többször sújtja mind nyílt, mind rejtett nyelvi diszkrimináció. A rejtett, társadalmi méretű diszkriminációra példa a nyelvtani nemmel rendelkező nyelvekben a generikus maskulinum használata. Az angol nyelvben a hímnemű személyes névmást használják az általános, jelöletlen nem kifejezésére, a beszélők egy része mégis úgy véli, hogy ez a jelölési forma nem utal a nőkre. A nemek nyelvtani jelölésével kapcsolatban Magyarországon a nyelvújítás korában voltak olyan személyek, akik a magyar nyelv hiányosságának tekintették a grammatikai nemek megkülönböztetésének hiányát. Úgy gondolták – Herder nyomán –, hogy a nyelv magasabb fejlettségi fokát tételezi fel a grammatikai nemek megkülönböztetése. 1804-ben Kis János írt egy pályamunkát, amiben javaslatot tett arra, hogy a magyar nyelvben is tegyenek kísérletet legalább a hím- és a nőnemű jelölő személyes névmás meghonosítására. Kazinczy is hasonló állásponton volt egészen 1807-ig. Ekkor jelent meg Folnesics János *Alvina* című regénye, amelyben a szavak „nőstényesítésével” keltett osztatlan felháborodást. Ezt követően Kazinczy is elhatárolódott attól, hogy a magyar nyelvben legyen grammatikai nem (vö. Csetri 1990).

2. A különböző kultúrákban megfigyelhető női és férfi nyelvhasználati szokások

A szociolingvisztikai kutatások régóta figyelemmel kísérik a férfiak és a nők hétköznapi nyelvhasználatára közötti különbségeket. A korai kutatások nagy része a beszédet az identitás egyik lehetséges kifejezőeszközeként értelmezte, melynek egyes elemeit a szocializáció során sajátítjuk el. A társadalmi nemek mai értelmezési keretei a nyelvben nemcsak a férfi és a női identitás kifejeződési formáját látják, hanem azt előlegezik meg, hogy a társadalmi

nemeket sokkal inkább kulturálisan konstruált hatalmi viszonyok rendszereként érdemes vizsgálni, mely hatalmi és viszonyrendszert többek között a férfiak és a nők közötti interakciók hozzák létre.

A társadalmi nem mint kategória és mint jellemző jegy létrejöttében David Katan szerint a szocializáción kívül az egyéni jellemvonásoknak, az interperszonális kapcsolatoknak és a kulturális kontextusnak van kiemelkedő szerepe (idézi Nádai 2007). A különböző kultúrák társadalmi intézményeiben a férfi és a női nyelvi stratégiák eltérő erejűek. Vannak kultúrák, amelyekben a nyelvhasználat és a személyiség kialakulása között nagyon is szoros kapcsolat tételvezhető fel. Ilyen például a bolíviai lajmi indiánok világa, nyelvükben a nyelv személyiséget tükröző szerepe elsődleges, de sem a nyelvtani rendszer, sem a szókészlet nem fókuszál a nemre. Ilyen a szamoai nyelv is, hiszen a szamoáknál a rang fontosabb a társadalmi nemnél. Számos más kultúrában a nőiesség és a férfiasság alapvető személyiségjegyek, így a társadalmi nem kategóriája is részt vesz a nyelvvel kapcsolatos képzetek, azaz a férfi és a női beszédjegyek szimbolikus jelentésének kialakításában. A madagaszkári malgaszoknál a férfiak és a nők nyelvhasználatát és stílusát nagyon eltérő. A férfiak stílusa közvetett, választékos, tekintélyt parancsoló és konfliktusterülő, míg a nőké közvetlen, replikázó, feleselő, gyakran agresszív is. E beszédjellemzőket nem mindenhol értelmezik ezzel megegyezően. Erre jó példa az amerikai sztereotípiák bemutatása. A tizenévesek a férfiak beszédét agresszívnek, erőszakosnak, durvának és tekintélyt parancsolónak, ezzel szemben a nők beszédét finomnak, szabályszerűnek, jelentéktelennek és udvariasnak tartják (Gal 2001).

A férfi és női beszéd megkülönböztető jegyeihez normatív értékrend társul. Elvárják, hogy bizonyos nyelvi formákat a férfi és a női beszélők normatív módon használjanak, mivel ezek a nőket és a férfiakat egymással szembeállítják, és hierarchiát alakítanak ki. Az értékekben és célokban megjelenő különbségek akkor válnak kényszerítő erejűvé, amikor a munkamegosztás különálló világot teremt a férfiak és a nők számára, így más-más nyelvi készségekben szereznek jártasságot. Sok etnográfiai kutatás igazolja, hogy a férfiak és a nők között a beszédműfajok megoszlása hasonló a munkamegosztáson alapuló különbségekhez, főleg ott, ahol a tevékenységeik határozottan elkülönülnek. Például a panamai kuna indiánok között a beszédműfajok eleve a munkamegosztásból következnek. A politikai összejöveteleken, avagy a gyógyítási rítusokban csak a férfiak vehetnek részt, míg a nők a magánélethez kötődő altatódalokat és gyászdalokat énekelik (Gal 2001).

Susan Gal (2001) kutatásaiban beszámol egy ausztriai magyar-német kétnyelvű kisvárosról, Felsőörről, ahol a magyar nők gyakrabban beszélnek németül, mint a férfiak. A nők német nyelvhasználatát a magyar nyelvvel asszociált paraszti életmód elutasításával, és a német nyelv által szimbolizált munkáséletmód elfogadásával függ össze. Sok kutató számol be hasonló nyelvválasztási stratégiáról kétnyelvű közösségekben. A nők választásai a közösség adott történelmi és politikai-gazdasági körülményeinek függvényében változnak; a nők néhol az etnikum nyelvének megőrzésében játszanak fontos szerepet, máshol pedig a nyelvcsereben járnak az élen. Ez vagy azzal jár együtt, hogy megtagadják szimbolikus elsőbbségüket, és társadalmilag sikeresek lesznek, vagy tagjai maradnak közösségüknek, és ezzel lemondanak a társadalmi felemelkedés esélyéről.

A kulturális és egyéb összetartozáson alapuló közösségek és a társadalmi intézmények nem-semleges kontextust teremtenek a nyelvhasználat számára. Úgy szerveződnek, hogy ezzel az egyik nem – általában vagy a férfiak (vagy egy etnikai

csoport) – által használt nyelvi stratégiák legitimitását biztosítják. A hatalmon lévők nyelvhasználatát tekintik normatívnak, és hogy tekintélyt bizonyítsák, sőt kikényszerítsék, a másik nem vagy a többi etnikai csoport nyelvhasználatát korlátozzák. Bourdieu megjegyzése ebben a kontextusban nagyon is figyelemre méltó: „Azáltal, hogy egyes nyelvi gyakorlatok tekintélyre tesznek szert, mások pedig nem, az intézmény a tekintéllyel nem bíró formák használóinak alacsonyabb rendűséget látszik igazolni” (idézi Gal 2001: 178).

Ez a kijelentés érvényes a nők fölött gyakorolt nyelvi hatalomra és a nők elleni nyelvi diszkrimináció hatásmechanizmusára is. Ahhoz, hogy változzon a nők helyzete, először is ki kell mutatni a nyelvi diszkrimináció szegmenseit, és láthatóvá kell tenni annak struktúráit.

3. Hogyan jellemzi a sajtó a politikus nőket? – Elemzés

Egyes vizsgálatok, amelyek a nők sajtóban való megjelenését elemzik (Kegyessné Szekeres 2007, Sándor 2006, Nádai 2007), arra tesznek kísérletet, hogy a nyelvhasználat elemzésén keresztül hívják fel a figyelmet a diszkriminációra, elsősorban a megítélés és a pozicionálás alapján létrejövő diszkrimináció eseteit kutatva. A politikusi pályát ma még mindig sztereotipikusan férfi szerepvállalásnak tartják, s az uralkodó férfidiskurzus keretein belül maguk az újságírók sem tudnak mit kezdeni azzal, hogy nők törnek be a politikai élet magasabb szféráiba.

Elemzésemben a Heti Világgazdaság (HVG), a Magyar Nemzet (MN) és a Népszabadság (NSZ) interneten közzölt cikkeiben vizsgáltam a világ legismertebb politikusnőiről kialakított képet. Elemzésemmel arra szeretnék rámutatni, hogy a politikusnőkről a sajtó olyan közös képet közvetít, amely a női politikusok nőiségére helyezi a hangsúlyt, és a róluk szóló szócikkek is elsősorban a nőiség szubjektív képét festik meg ahelyett, hogy objektív politikai elemzéseket nyújtanának.

3. 1. Angela Merkel

Merkelt „Helmut Kohl kislányának” (NSZ 2005. 05. 31.) nevezi több újságíró is, nem felejtve el azt hangsúlyozni, hogy „kvótanőként” (NSZ 2007. 08. 23.) került be a kormányba. Az, hogy Merkelt „vaslady”-ként illetve „vaskancellár”-ként (NSZ 2005. 05. 31.) is említi a sajtó, talán azzal a jelenséggel magyarázható, hogy a sztereotíp kép szerint a politika a férfiak és a férfias viselkedésű nők világa. Mások szerint „Merkel problémája” az, hogy kettő van belőle: „egy Dr. Merkel, aki határozott, erős vezető és Ms. Angie, aki sokszor habozik és kevésbé szenvedélyes” (NSZ 2007. 09. 01.). Merkel tehetsége és szorgalma is foglalkoztatja a médiát, amint azt a következő kérdés is mutatja: „Maga tényleg ilyen okos, vagy csak nagyon szorgalmas?” (NSZ 2005. 05. 31.) Ezzel a kérdéssel a tehetségét kérdőjelezi meg, és lehetséges, hogy ez szorosan összefügg a közismert női kvóta fogalmával.

3. 2. Hillary Clinton

A női politikusok rátermettségének és szakértelmének megkérdőjelezése nem csak Merkel esetében merül fel, ahogy az a következő kérdésből is látszik: „Tényleg olyan csúnya Hillary Clinton, mint amilyen okos?” (HVG 2007. 02. 07) Ez a provokatív kérdés párhuzamot von a sztereotíp nőkép és a politikusnőkről alkotott kép között. Az idézett kérdés egyébként is egy olyan cikkben jelent meg, amelyben a leendő elnökjelölt

öltözködéséről „elmélkedtek”. A róla szóló cikkben téma, hogy volt-e plasztikai műtété, de kritizálták már azért is, mert sokszor változtatott frizurát, a további „főbb témák” között olvasható szemöldökének formája és állandó, mindig hajszálra egyforma sminkje is (HVG 2007. 02. 07). Öltözködési stílusának kiemelésére szintén hangsúlyt fektetnek az újságírók: stílusa talán konzervatív, de teljesen letisztult, ő is a nadrágkosztümöket részesíti előnyben (HVG 2007. 02. 07). Egyik legfontosabb „erősségeként” több cikkben is megjelenik a férje (HVG 2007. 01. 22 és HVG 2007. 10. 05.), s bár politikusként önálló karrierre törekszik, nem léphet ki az „ex-elnökne”, a „first lady” szerepéből sem.

3. 3. Julija Timosenko

Timosenko politizálására jellemző a „nőies rámenősség” (HVG 2007. 04. 04.) és a „férfias agresszivitás, aktivitás és határozottság” (MN 2007. 10. 02.). Ez a felemás kép hozzájárul ahhoz, hogy a politikusnőt olyan karrierromboló lexémákkal jellemzik, amelyek külön is hangsúlyozzák a női mivoltot: „gázhercegnő” (NSZ 2005. 01. 07), „gázlady”, „a forradalom hercegnője”, nem is beszélve a „Julka” (MN. 2007. 10. 06.) becenév pejoratív felhangjáról. A 2005-ös választási időszak alatt öltözködésének elengedhetetlen kiegészítője volt a „vörös kötött felsőrész, rajta *revolution* felirat” (NSZ 2005. 01. 07.).

Timosenko imázsának megváltozására is kitérnek a cikkek írói, amikor szembeállítják a mai és a tíz évvel ezelőtti külsejét: „tíz évvel ezelőtti fotóin vállig érő fekete haja volt. Most a régi ukrán falusi módi szerint koszorúba fonva viseli szőke hajkoronáját” (NSZ 2005. 01. 07.). Az „ismert hajfonat” „e népi viselet” (MN 2007. 10. 06) más cikkekben is Julija Timosenko jellegzeteségei között szerepel, ruhaviselete szintén a leírás része: „kosztüm, térd alá érő szoknya” (MN 2007. 10. 06). Megjegyzi a cikk írója, hogy öltözött már miniszoknyába és hosszú csizmába is „gázlady”-ként. Az olvasó megtudhatja, hogy 1997-ben, amikor képviselőnek megválasztották, még követte a parlamenti öltözködési kódexet, azonban 2005-ben mindezen túllépve „a nagy divatházak legújabb kollekcióit” viseli (MN 2007. 10. 06).

3. 4. Wu Yi

A Nyugati média által kínai „vaslady”-nek (NSZ 2003. 05. 13.) elnevezett Wu Yi külsejéről, koráról és személyiségéről olvashatunk meghatározó információkat több cikkben is, de politikai terveit és elképzeléseit egyáltalán nem tárgyalják a lapok. Ezzel szemben többen fontosnak tartják megemlíteni, hogy Wu Yi „ősz hajú és szemüveges” (NSZ 2003. 05. 13. és NSZ 2007. 09. 03.), „határozottságot sugárzó, 63 éves” (NSZ 2003. 05. 13.), ezen kívül „helyi viszonylatban is alacsonynak számít és zömök hölgy” (NSZ 2007. 09. 03.). „Kína kemény asszonyát” (NSZ 2003. 05. 13.) mások „természeti erő”-ként (NSZ 2007. 09. 03.) aposztrofálják, amivel egyébként ironikus módon utalnak tekintélyt parancsoló, határozott magatartására. A róla kialakított képet egészíti ki a „jóságos nagymama” motívuma, amellyel karitatív tevékenységét hangsúlyozzák, szintén ironikusan.

3. 5. Christina Fernández de Kirchner

Christina Fernández személyét elsősorban férjén, Nestor Kirchneren keresztül közelíti meg a sajtó, amint arra a következő cikk címe is utal: „Elnökneből elnökne” (HVG 2007. 10. 30.). Az 54 éves, kétgyermekes szenátornő csinos és rajong a luxus jellegű divatcikkéért. Christínának az év minden napjára más cipője van, és csak neves divattervezők által kreált „ruhakölteményeket” visel. Tökéletes smink nélkül egyszerűen nem hajlandó megjelenni a

nyilvánosság előtt (MN 2007. 11. 03.). Más újságírók hosszasan fejtegetik, vajon mi lehet az oka, hogy ugyanazt a cipőt nem veszi fel kétszer, s a drága ruhák közül a Gucci-modelleket kedveli. Kínosan ügyel arra is, hogy 50-es éveiben járva még mindig csinos és fiatalos legyen, például kizárólag egyféle ásványvizet iszik (HVG 2007. 07. 25.).

3. 6. Ségolène Royal

Nicolas Sarkozy ellenfeleként vált ismertté Ségolène Royal, a francia szocialisták elnökjelöltje. Őt is többen vádolják határozatlansággal és felkészületlenséggel, rátermettségét és szakmai tudását is erősen megkérdőjelezik (HVG 2007. 02. 14.). Bemutatásakor nem kerülik el a családi állapotára és a magánéletére tett csípős megjegyzéseket sem. Szándékosan hangsúlyozzák, hogy nincs férjné, s csupáncsak „együtt él” (HVG 2007. 02. 14.), illetve „élettársi közösségben él François Hollande-dal, akitől négy gyermeke született” (HVG 2006. 11. 30.). Ugyanebben a cikkben olvashatjuk, hogy amikor bikinis képek jelentek meg róla egy bulvárlapban, a világ egyöntetűen hördült fel: „micsoda nő!” (HVG 2006. 11. 30.) Ségolène Royal külseje, öltözködése, sminkje és személyes stílusa folyamatos céltábla, nem visel haute couture ruhákat, hanem a kész ruhákat kedveli. Ruháinak jellemzésekor kiemelik, hogy a klasszikus szabályok szerint öltözködik, de vannak, akik szerint a hajviselete nem megfelelő, „mivel a homloka túl magas ahhoz, hogy frufu nélküli frizurát hordjon” (HVG 2006. 11. 30.).

3. 7. Nancy Pelosi

Pelosi az Egyesült Államok demokrata házelnöke, akit „Washington új, erős asszonyának” is neveznek (NSZ 2007. 02. 05.). „Mimikája, kiejtése és érzelmdús fogalmazása is számos kritikát kapott már, túlságosan nőiesként értékelték” (HVG 2007. 01. 29.). A róla szóló cikkekben nemcsak azt emelik ki, hogy hiába a drága ruhák, ha sehogyan sem mutatnak rajta, hanem gyakran kritizálják viselkedését és illemtudását, sőt megkérdőjelezik politikai szakértelmét is. A „szexi nagymama Armani-ban” (HVG 2007. 01. 29.) kifejezés nőiességére, eleganciájára és nyíltan vállalt sokszoros nagymamaságára utal. Ezért írnak róla mint „kormányzó nagyról”. A ruhák közül pedig az Armani modelleket kedveli, minek okán „armanis nőként” is szokás emlegetni (HVG 2007. 01. 29.).

Összegzés

A sajtó a férfi és a női politikusokról más-más nézőpont alapján közvetít információt, s ennek következtében egymástól nagyon eltérő a politikus nő és a politikus férfi sajtó által megrajzolt képe. Mindez a nemek közötti versengés mesterségesen felnagyított képét reprodukálja a politika szférájában is. Vagyis: a politikai egyenlőtlenség és a gazdasági hierarchia részben a különböző női és férfi kommunikatív stratégiák következményeként is értelmezhetők (Sidanius-Pratto 2005). A politikusnők azzal, ahogy viselkednek, öltöznek és kommunikálnak, megfelelnek a sztereotipikus elvárásoknak, és magukat politikusnökként is a hagyományos nemi szerepek mentén értelmezik. Azokban a hagyományos női terekben is helyezik el magukat, amelyeket egyébként is a nőkkel hoznak kapcsolatba. Annak ellenére, hogy olvasható olyan nyilatkozat, amelyből kiderül, hogy a politikusnők egy részét – így például Ségolène Royalt – zavarják a külsejükkel, avagy vásárlási szokásaikkal kapcsolatos magánéleti kérdések (HVG 2006. 10. 30.), nem határolódnak el ezektől, s nem utasítják vissza a felkínált szerepkonstrukciókat.

Bár a vizsgált korpusz szűk terjedelmű (mindössze 25 cikk), néhány következtetés megengedhető. Az elemzett cikkek összhangban állnak a Sándor Klára vizsgálatai alapján tett megállapításokkal, igazolják és megerősítik azokat, melyek szerint: a média elsődlegesen nőként kezeli a politikusnőket és csak másodlagosan politikusként. A média nagyon fontosnak tartja a politikusnők külsejének, nőiességének bemutatását. Példa azonban arra is akad, hogy felróják nekik, hogy túlságosan nőies politikusként nem lehetnek komoly témákért felelősek; végül pedig a média különbözőképpen kezeli a férfititikusokat és a politikusnőket, amivel azokat a szokásokat igyekszik fenntartani, amelyek a gyakorlatban diszkriminációhoz vezetnek (Sándor 2006).

Irodalom

- Csetri Lajos 1990. *Egység vagy különbözőség. Nyelv és társadalomszemlélet a magyar irodalmi nyelvújítás korszakában*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Gal, Susan 2001. Beszéd és hallgatás között. A nyelv és társadalmi nem kutatásának kérdései. Ford. Reményi Andrea Ágnes. *Replika*. 2001/45–46. 163-189.
- Kegyessné Szekeres Erika 2006. A nőiség reprezentációi a sajtóban: Ábrázolási technikák és hatásmechanizmusok. *Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények. Interdiszciplináris tanulmányok*. 1. évf. 1. sz. 59-69.
- Kegyessné Szekeres Erika 2007. Gender-markerek strukturalista és posztstrukturalista szempontú interpretációja. In: Gecső Tamás, Sárdi Csilla. (szerk.) *Nyelvelmélet – Nyelvhaználóat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 102-110.
- Kovács Melinda 2001. A rendkívüli megismerése. A politikus diszkurzív konstrukciója a magyar sajtóban. *Médiakutató*. http://www.mediakutato.hu/cikk/2001_01_tavas/03
- Nádai Julianna 2007. Gazdasági szakcikkek címében megjelenő diszkriminatív nyelvi képek. In: Gecső Tamás, Sárdi Csilla. (szerk.) *Nyelvelmélet – Nyelvhaználóat*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 143-151.
- Sándor Klára 2001. „A nyílt társadalmi diszkrimináció utolsó bástyája”: az emberek nyelvhasználat. *Replika*. 2001/45–46. 241-259.
- Sándor Klára 2006. Az ország háziasszonyai. In: Kegyessné Szekeres Erika, Simigné Fenyő Sarolta. (szerk.) *Sokszínű nyelvészet*. Miskolc: Passzer 2000. 101-112.
- Sidanius, Jim – Pratto, Felicia 2005. *A társadalmi dominancia*. Budapest: Osiris Kiadó.

Források

<http://www.hvg.hu>
<http://www.mno.hu>
<http://www.nol.hu>